

Motion till riksdagen

1987/88:Kr27

av Carl-Johan Wilson och Margareta Mörck (fp)
med anledning av prop. 1987/88:144 om musiken
i svenska kyrkan

I huvudsak stöder vi regeringens proposition om musiken i svenska kyrkan. På några punkter föreslår vi förtydliganden, preciseringar eller ändringar i förslaget till lag om kyrkomusiken i svenska kyrkan. Vidare lämnar vi vissa kompletterande förslag om utbildningen av kyrkomusiker.

I. Förslaget till lag om kyrkomusiken i svenska kyrkan

Pastoratets ansvar

Leda församlingssången

I 3 § föreskrives vad som ingår i den kyrkomusikaliska verksamheten. Att döma av formuleringen i förslaget — 3 § punkt 1 — kan kyrkomusikerns ansvar vid gudstjänster inskränka sig till "orgelspel".

I föredragandens motivering (propositionen sid. 15) konstateras att uppgiften att vid gudstjänster och kyrkliga handlingar leda församlingssången och att utföra orgelmusik på det sätt som förutsätts i kyrkohandboken och mässboken även i fortsättningen skall vara obligatoriska inslag i den kyrkomusikaliska verksamheten.

Som skäl för att ur författningstexten taga bort den nu gällande formuleringen om ansvaret att leda församlingssången anför föredraganden att det rätt ofta förekommer "att en del av församlingssången leds av andra än kyrkomusikern" och att regleringen därför bör kunna begränsas till spel på orgel vid gudstjänster och kyrkliga handlingar.

Vi anser att församlingssången är en av de viktigaste och för den gudstjänstfirande församlingen mest engagerande delarna av gudstjänsten. En av kyrkomusikerns viktigaste uppgifter är "att leda församlingssången". Det vore synnerligen olyckligt om en kyrkomusiker kunde hävda, att hans/hennes enda åliggande vid gudstjänsten är själva orgelspelet. Även om kyrkomusikern inte "handgripligt" med instrument, röst eller dirigering leder församlingssången, bör ansvaret för församlingssångens ledning ligga hos kyrkomusikern.

Främjande av kyrkosången

Föredraganden anser att formuleringen i 3 § punkt 2 "främjande av kyrkosången" är tillräcklig för att pastorat och kyrkomusiker skall slå vakt om körsång och konfirmandundervisning.

Av propositionens formulering "undervisa konfirmander i psalmsång" (propositionen sid. 16) kan man få uppfattningen att just undervisning i psalmsång är det enda som kyrkomusiker nu ägnar sig åt vid konfirmandlektionerna. Så begränsad är emellertid kyrkomusikernas konfirmandundervisning inte för närvarande. Konfirmandtidens undervisning i psalmsång och annan kyrkomusik har avgörande betydelse för konfirmandernas musikförståelse liksom för deras beredskap inför medverkan i gudstjänstmusiken.

När det gäller körverksamheten anser föredraganden att det kan vålla problem att ställa upp ett krav på pastoraten att se till att det i varje församling eller pastorat skall finnas minst en kyrkokör. Det gäller framför allt i mindre glesbydspastorat. Att samla och öva en kyrkokör kan vara en i det närmaste omöjlig uppgift i pastorat där befolkningsunderlaget är litet och de geografiska avstånden stora. Detta är ett riktigt konstaterande. Körverksamheten är dock en så viktig förutsättning för ett rikt musikliv i en församling, att det i lagtexten bör markeras, att i den kyrkomusikaliska verksamheten skall ingå körverksamhet där sådan kan ordnas. En sådan formulering i lagtexten innebär, att pastoraten — och kyrkomusikerna — har skyldighet att vidta åtgärder för att om möjligt uppehålla någon form av körverksamhet.

Vi anser därför att både körsång och undervisning av konfirmander i kyrkans musik bör anges som exempel på åtgärder för "främjande av kyrkosången".

Vård av orglar och andra musikinstrument

I samma paragraf (3 § punkt 4) föreskrives, att "vård av de orglar som finns hos församlingarna" skall höra till den kyrkomusikaliska verksamheten. Det är vanligt att andra musikinstrument än orglar står till förfogande för denna verksamhet. Det är angeläget att även dessa instrument vårdas och att vården inte tillåts bli försummad. Vi anser att det i lagen skall föreskrivas, att ansvaret för vård av instrument skall gälla samtliga musikinstrument som är avsedda för kyrkomusikernas ansvarsområde. Kyrkomusikerns kompetens för vård av instrument skall gälla orglar, men ansvaret att bedöma behovet av och påkalla instrumentvård skall gälla samtliga musikinstrument som finns hos församlingen.

Vi föreslår

att 3 § får följande lydelse:

3 § I den kyrkomusikaliska verksamheten ingår bl. a.

1. orgelspel vid gudstjänster och övriga kyrkliga handlingar enligt den ordning som gäller för svenska kyrkan.

2. ansvar för ledning av församlingssången,
3. främjande av kyrkosången genom körverksamhet där sådan kan ordnas och genom undervisning av konfirmander i kyrkans musik m. m.,
4. fri musikundervisning med inriktning på kyrkans musikverksamhet samt
5. ansvar för vård av de orglar och övriga musikinstrument som finns hos församlingen.

Behörighetsvillkor

I 8 och 9 §§ föreskrivs behörighetsvillkor för kyrkomusiker.

Tjänst som organist

8 § avser tjänster som organist. I specialmotiveringen (propositionen sid. 57) anges att för behörighet att vara organist krävs liksom tidigare högskoleexamen på kyrkomusikerlinje, s. k. kyrkomusikerexamen. Vi anser, att nivån för denna examen bör preciseras med sitt poängtal — 160 poäng.

Tjänst som kantor

9 § avser tjänster som kantor. Med propositionens förslag krävs dispens enligt 10 § för att musklärare med organist- och kantorexamen skall vara behörig för kantorstjänst. Vi anser att det är fel att musiker med väsentligt mer omfattande musikpedagogisk utbildning än vad som ingår i kantorsutbildningen skall vara hänvisade till dispensinstitutet i detta sammanhang. Därför bör enligt vår mening lagtexten formuleras så, att det framgår att musklärarexamen ger erforderlig pedagogisk behörighet för tjänst som kantor.

Vi föreslår

att 8 och 9 §§ får följande lydelse:

8 § Behörig att anställas på en tjänst som organist är den som har avlagt högskoleexamen med 160 poäng på kyrkomusikerlinjen.

9 § Behörig att anställas på en tjänst som kantor är

1. den som har avlagt organist- och kantorexamen och antingen
  - a) med godkänt vitsord har genomgått den pedagogiska kursen för kantorer eller
  - b) avlagt musklärarexamen,
2. den som avlagt högskoleexamen för musklärare med särskild kurs i kyrkomusik som tillval samt
3. den som är behörig att anställas på tjänst som organist.

Reglemente skall garantera hög kyrkomusikalisk kvalitet

113 § föreskrivs att det i ett reglemente skall fastställas hur de uppgifter som anges i 3 § skall tillgodoses. 14 § föreskriver att församlingarna i pastoratet samt domkapitlet skall yttra sig över reglementet innan det fastställs. Av domkapitlets yttrande skall särskilt framgå huruvida förslaget till reglementet står i överensstämmelse med vad som har bestämts om gudstjänster i församlingarna.

Om lagen om kyrkomusiken i svenska kyrkan skall kunna garantera en hög kyrkomusikalisk kvalitet, bör domkapitlet regelbundet pröva den kyrkomusikaliska verksamhetens omfattning enligt 3 §. Domkapitlet har nu genom sin musiksakkunnige denna roll. I propositionen (sid. 35 — 36) påpekar föredraganden att man från stiftsledningens sida kan väntas komma att uppmärksamt följa utvecklingen av den kyrkomusikaliska verksamheten och att detta följer av biskopens skyldighet att visitera församlingarna.

Vi föreslår

att det i en ny paragraf i lagen föreskrivs, att det åligger domkapitlet att med viss periodicitet — t. ex. i anslutning till biskopsvisitation av församling — låta domkapitlets musiksakkunnige pröva och rapportera huruvida den kyrkomusikaliska verksamheten tillgodoser vad som anges i 3 § i lagen.

Skyldighet att anmäla brister hos musikinstrument

15 § föreskriver en skyldighet att till pastoratet anmäla sådana brister på orglar som den ansvarige inte själv kan avhjälpa. Vi anser — i linje med vad vi ovan anfört — att det ansvaret skall gälla alla musikinstrument som hos församlingen står till kyrkomusikerns förfogande.

Vi föreslår

att 15 § får följande lydelse:

15 § Den som enligt reglementet har att svara för vården av en orgel eller annat musikinstrument skall till pastoratet anmäla sådana brister som han inte lämpligen själv kan avhjälpa.

II. Utbildningen av kyrkomusiker

Översyn av utbildning och examination

Vi stöder propositionens bedömning att utbildning och examination av kantorer liksom den högre kyrkomusikerutbildningen bör ses över.

En viktig grundförutsättning för att kyrkomusikertjänster skall kunna till sättas med kompetenta musiker är att möjligheten till kombination med andra arbetsuppgifter är relativt stor. Vi finner det märkligt om just lärartjänst skall vara undantagen från denna kombinationsmöjlighet. I små församlingar kan tjänst som lärare vid t. ex. grundskola, gymnasieskola eller folkhögskola vara en utmärkt kombinationstjänst för kyrkomusiker. Även om nuvarande skolkantorstjänster avskaffas, bör liknande kombinationsmöjligheter finnas också i fortsättningen.

I propositionens redovisning av föredragandens förslag när det gäller utbildning för kombinerad lärar- och kantorstjänstgöring har endast medtagits kombination av kantorstjänst och musikleartjänst. Vi anser att någon form av kyrkomusikerutbildning bör möjliggöras där den pedagogiska delen i annan lärarutbildning än musikleäraryt utbildning tillgodoräknas. Det bör t. ex. vara möjligt att inom folkhögskolans ram ordna ettårig kyrkomusikerutbildning som kan resultera i organist- och kantorsexamen och som för grundskole-, gymnasieskole- eller folkhögskolelärare ger behörighet för tjänst som kantor.

Vi föreslår

att i det uppdrag som enligt propositionen (sid. 45) skall lämnas till UHÄ och SÖ om att pröva möjligheterna att utforma utbildningsalternativ som kan ge kantorsbehörighet, även ovanstående utbildningsväg för lärare aktualiseras.

Hemställan

Med hänvisning till ovanstående hemställs

1. att riksdagen antar 3, 8, 9 och 15 §§ i det i propositionen framlagda förslaget till lag om kyrkomusiken i svenska kyrkan med den ändringen att paragraferna erhåller den lydelse som anges i motionen,
2. att det i lagförslaget förs in en paragraf om prövning och rapportering av den kyrkomusikaliska verksamheten av det innehåll som anges i motionen,
3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförs om en översyn av den högre kyrkomusikerutbildningen och utbildning/examination av kantorer,
4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförs om att i översynen av utbildning/examination av kantorer inom folkhögskolans ram skall frågan aktualiseras om en ett-årig kyrkomusikerutbildning för dem som redan har annan pedagogisk utbildning.

Stockholm den 20 april 1988

Carl-Johan Wilson (fp)

Margareta Mörck (fp)